

Kiemelkedő vizuális képességű autista gyermekek rajzfejlődése

Kárpáti Andrea

andrea.karpati@u-corvinus.hu

Budapesti Corvinus Egyetem

Magatartástudományi és

Kommunikációelméleti Intézet

Autista művészet?

<https://autisticart.hu/>

A kiemelkedő vizuális ábrázolókézség gyakran **időleges**, felnőttkorban eltűnik.

[Az alapítványról](#)

[Autistic Art](#)

[Autizmus](#)

[Segítség?](#)

[Hírek / Blog](#)

[Kapcsolat](#)

WEBSHOP

A child's drawing of a smiling face with two yellow pencils resting on it. The drawing is made with orange crayon on a white background. The face has large, round eyes, a wide smile, and two large, rounded ears. The body is simple, with a rectangular torso and two thin lines for arms. The two yellow pencils are positioned diagonally across the drawing, one pointing towards the top right and the other towards the bottom left.

Neked
ceruza,
autizmussal
maga a világ

A művészet ablakot nyit az autizmussal élők világára.

“Sok autizmussal élő ember „vizuális gondolkodó”. Én képekben gondolkodom. Nem gondolkodom nyelv segítségével. A gondolataim úgy mozognak a képzeletemben mint a videofelvételek. A képek az „anyanyelvem” és a szavak csak a második nyelvem.” (Temple Grandin) Forrás

Tarr Hajnalka
művészeti
programja 6
miskolci
lakóotthonban

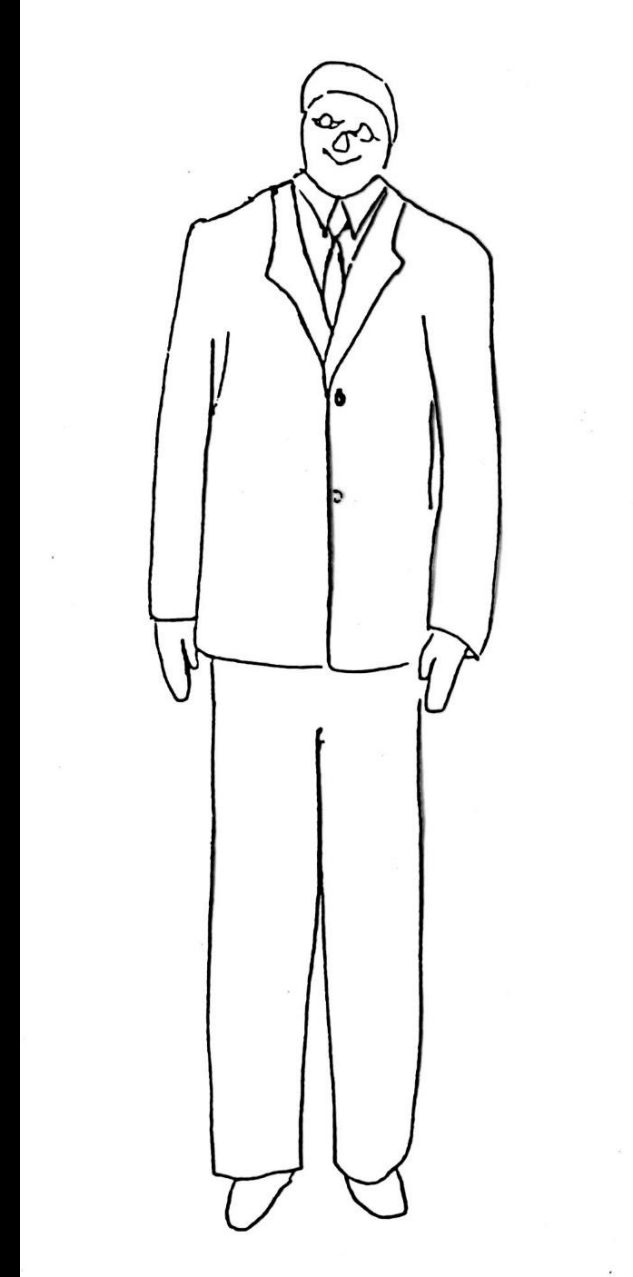
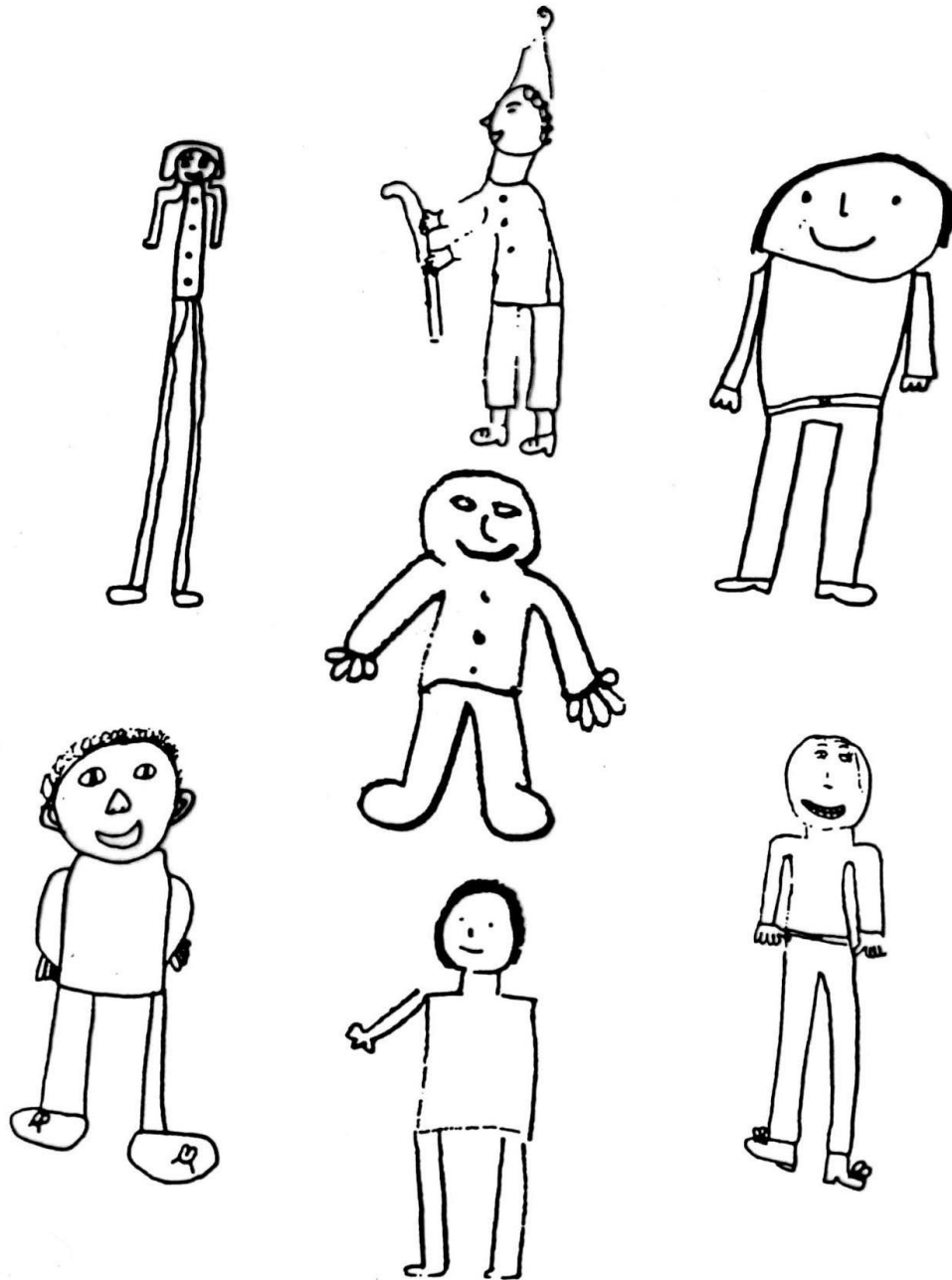
Kele for Autistic Art
egyedi pulóver kollekció
született az autizmusból az
autizmusért

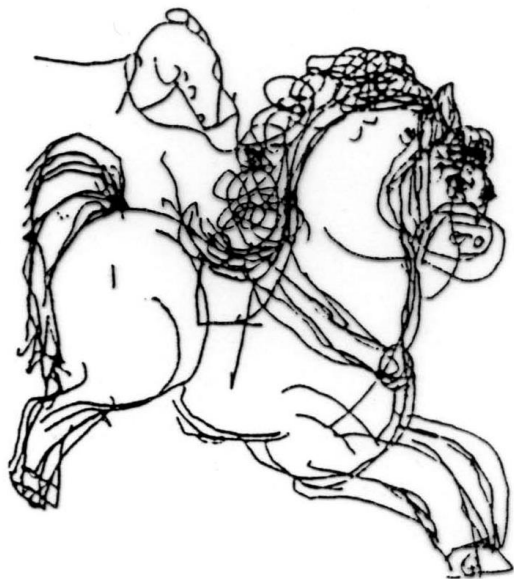
Átlagos és tehetséges gyermekek rajzfejlődése

RAJZI MŰVELET	Átlagos képességű /Hány évesen képes rá/	Tehetséges gyermek /Hány évesen képes rá/
Rövidüléssel teret érzékeltetni	10-11	7-8
A testek nem látszó éleit elhagyni	7-8	6-7
Méret- és arányhű alakokat ábrázolni	8-9	6-7
A testességet árnyékolással visszaadni	9-10	7-8
Érzelemgazdag, kifejező műveket létrehozni	6-8	4
Modell lerajzolása emlékezetből	10-11	8-9

9-10 éves gyermekek emberrajzai

7 éves és 4 hónapos autisztikus gyermekek emberrajzai

Ló és lovasa

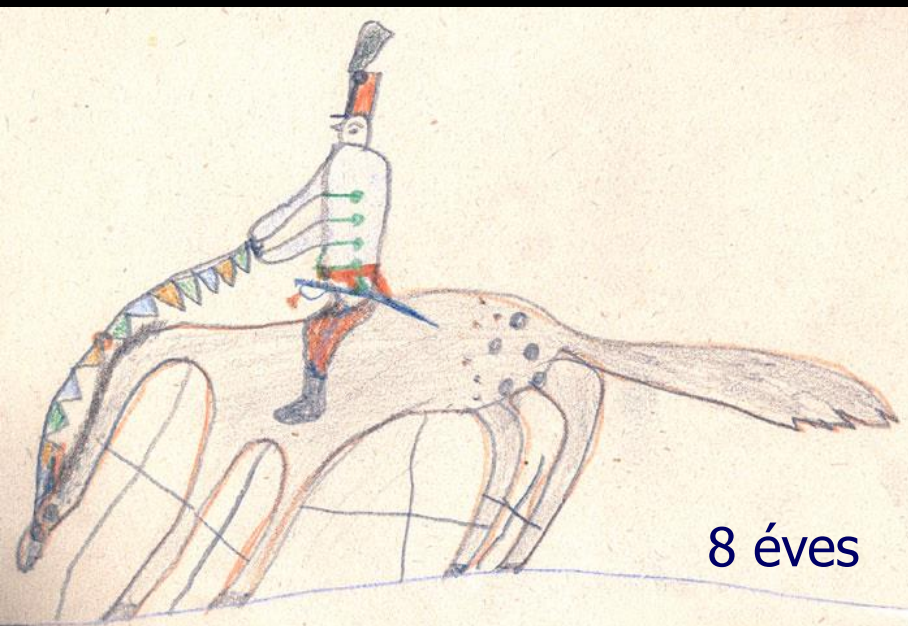
Nadia, 3 és fél éves autista
kislány

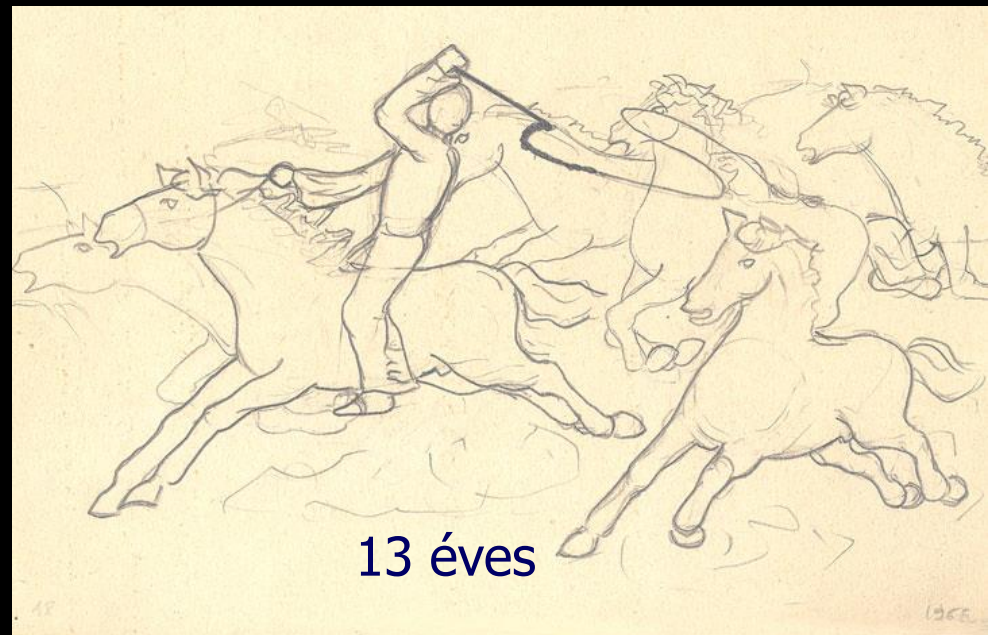
Zoli, egészséges,
vizuális tehetség

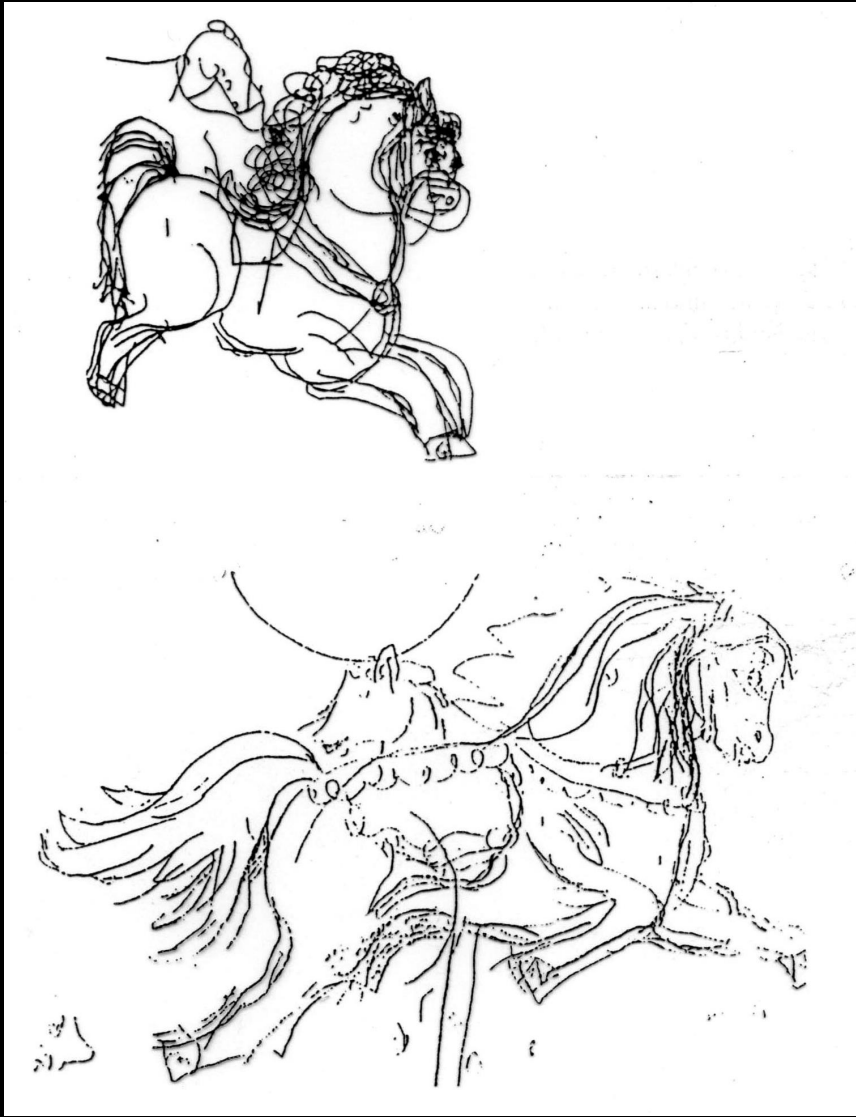
5 éves

8 éves

13 éves

NADIA, 3 és fél éves

Zoli, 13 éves

Mesekönyv illusztráció

Nadia rajza emlékezetből

Autista gyermekek rajzolási stílusa 1.

- Mindig **egy nézőpontból** (egy enyészpontos perspektívában) rajzol.
- A papírt igen közel tartja az arcához, teljesen belemerül az alkotásba.
- Rajzolás közben **öröm és elégedettség** hangjai (gurgulázva nevet, vidáman rikkantva értelmetlen szótagokat hangoztat - éles ellentétben szokásos letargikus, szenvtelen viselkedésével)

Balázs Mihály műve. Forrás

Autista gyermekek rajzolósi stílusa 2.

- az ábrázolásokat **nyelvi deficitje** miatt csak a legritkább esetben nevezi meg
- kedvenc eszköze **a finom vonalak húzására** alkalmas rost-toll, vastagabb nyomhagyó eszközzel dolgozni vagy festeni szinte sohasem hajlandó.
- emlékezetből rajzol (képes-könyvek, ábrák alapján) készül, fantázia-rajza kevés és az eléje tett modell után csak néha rajzol (Selfe, 1977 és 1983)

Kalocsai Nóra műve. Forrás

Autista gyermekek rajzolósi stílusa 3.

- szívesen készít **vázlatokat** egy témához, s ehhez igen sok papírt használ
- gyakran **"elrontja"** a megfigyelő által késznek vélt és szépnek tartott alkotásait: belerajzol vagy rárajzol egy újabb képet
- szívesen rajzol a képeskönyvek margójára, de az **illusztrációk tetejére** is
- az **állandó megerősítés** igen fontos a számára, rajzait bemutatja, odaadja

Stephen Wiltshire, autista fiatal fotografikus memóriája

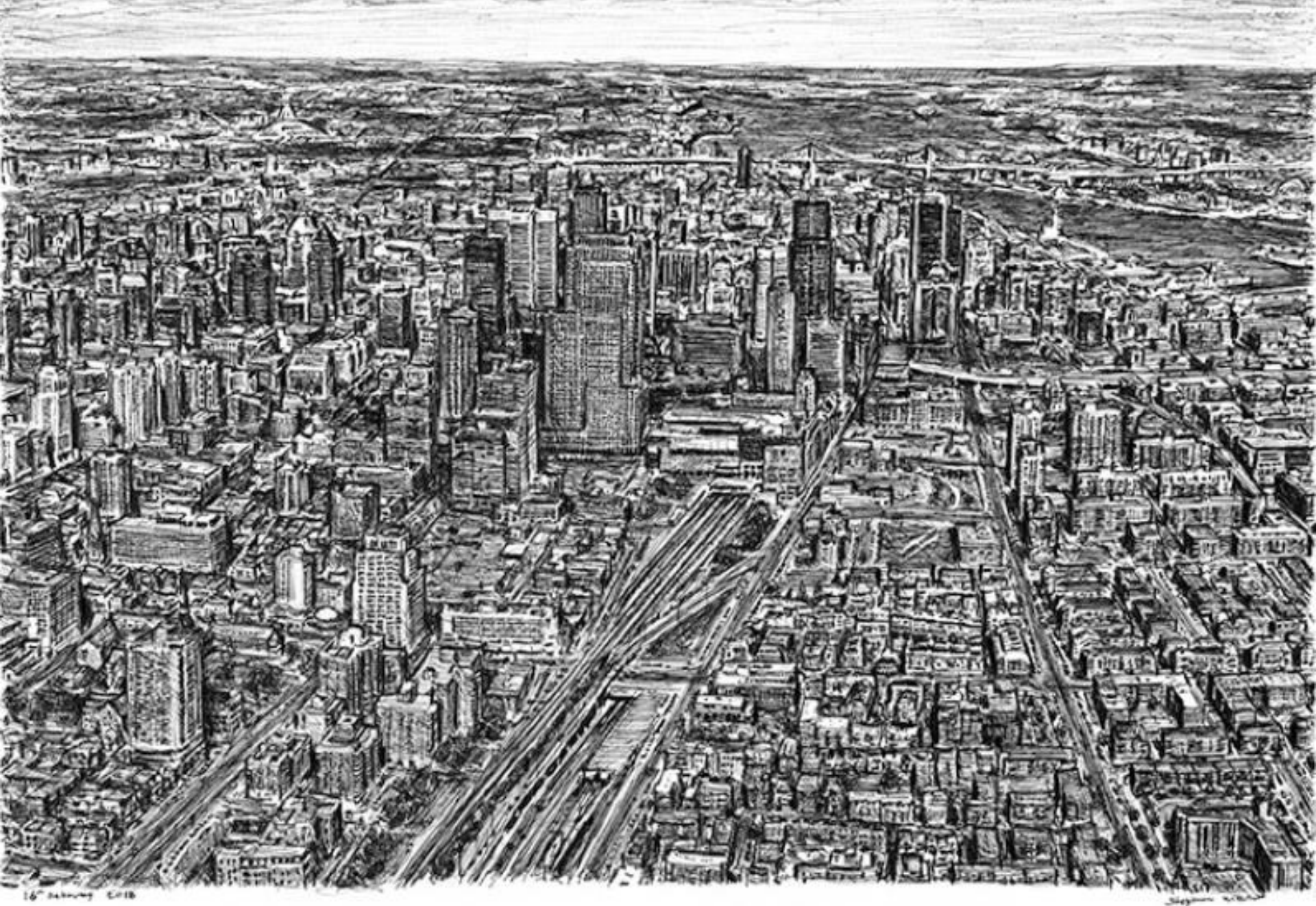
Stephen Wiltshire

Stephen Wiltshire

16" 24" 1918

Stephen Wiltshire Galery

A rajzolási stílus különbségei

Egészséges gyermek	Autista gyermek
1) tehetségére büszke	1) nincs tudatában képességeinek (de észleli, hogy rajzaival örömet okoz)
2) gyakran és sokat rajzol	2) gyakran és sokat rajzol
3) szívesen kísérletezik	3) sohasem kísérletezik
4) a vizuális nyelv törvényeit felismeri, 6-8 éves kortól tudatosan alkalmazza (pl. „álperspektíva”)	4) a vizuális nyelv törvényeit ösztönösen alkalmazza 3 éves korától (felnőttekre jellemző, magabiztos perspektíva)

Egészséges

Érzelemgazdag művek,
emberi kapcsolatok
ábrázolása

KÉPALKOTÓ REPERTOÁRJA
GAZDAG

Nyelvi fejlődése igen
gyakran elmarad vizuális
képességei mögött

Autista

Fényképszerű, "hideg",
szenvtelen leképezések,
emberi kapcsolatok
szinte sosem

KEDVENC MOTÍVUMÁT
ISMÉTLI

Nyelvi képességei
mentális korához
illők, sok évvel el-
maradnak rajztudásától

A legfontosabb különbség: az autista gyermek vizuális nyelve nem fejlődik és nem is fejleszthető.

Autisták kiemelkedő vizuális képességeinek lehetséges indokai

- 1) A rajz nem lehet „gyermeki nyelv” a beszédfejlődés gátjai miatt, nem is alapulhat fogalmi gondolkodásra
- 2) A rajz marad az „elsődleges szimbolikus reprezentáció” (Vigotszkij), nincs elnevezés, tematikus kényszer
- 3) A dolgok térbelisége fontosabb, mint minősége, működése, stb. - ez a domináns megismerési mód
- 4) A monoton, hosszú, csendes képességeinek megfelelő tevékenység megnyugtató.

Nadia képességei 5 éves korában

Vizuális képességei:

- 3 éves korától perspektívában, helyes arányokkal rajzol
- nem másol, ritkán használ modellt - emlékezetből alkot
- „fotórealista” (printer hasonlat)

Nadia képességei 5 éves korában

Mentális képességei:

- nem beszél, gyengén érti a beszélt nyelvet
- nem tud utánozni, ismételni csak egy szótagot képes
- képek párosításánál néha a korosztálya szintjén teljesít: perceptuálisan párosít, konceptuálisan nem

Pszichomotoros képességei:

- igen gyenge a finommotoros koordinációja: nem tud gombolni, cipőt fűzni
- mozgása ügyetlen (nem tud ugrani, felmenni a lépcsőn)

Nadia, 5.5 éves

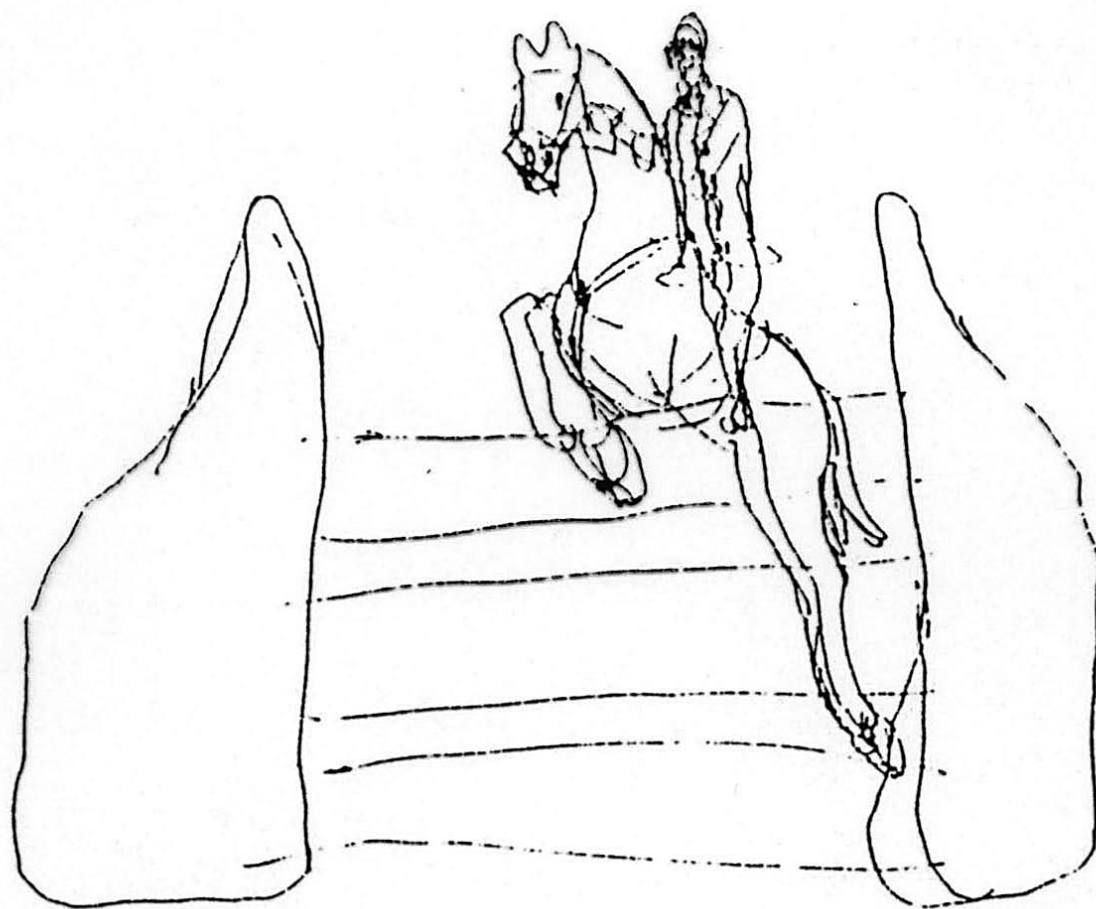

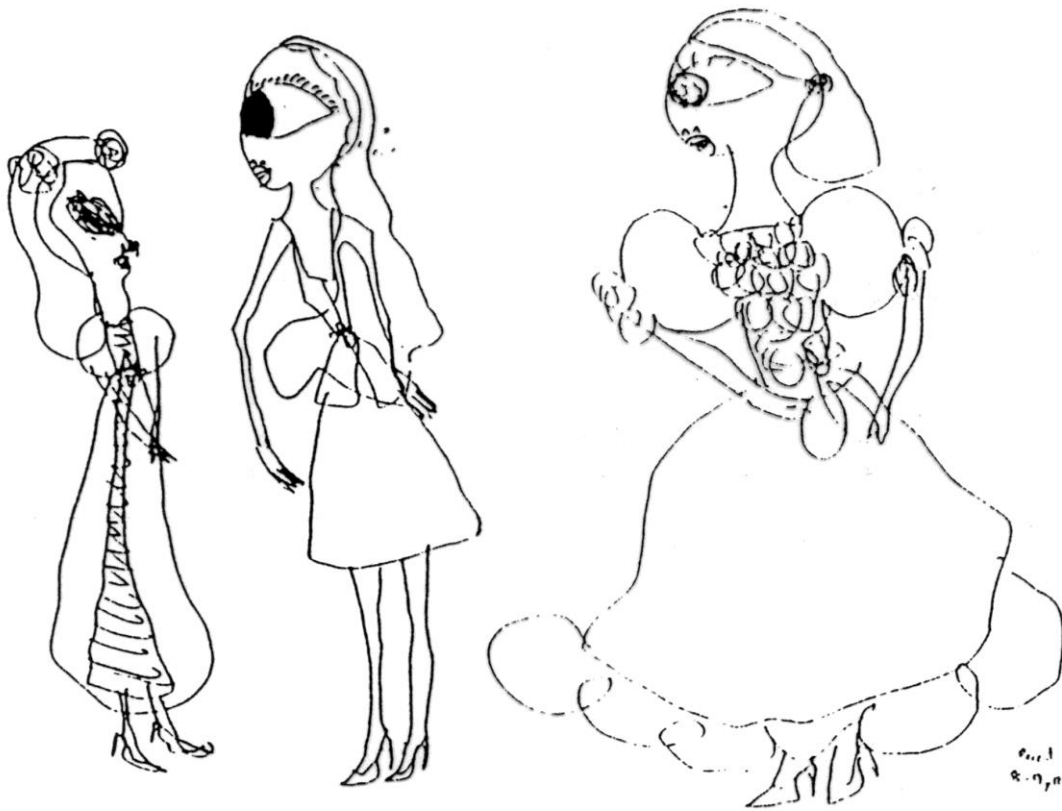
Nadia, 6.5 éves

Nadia, 8-9 éves

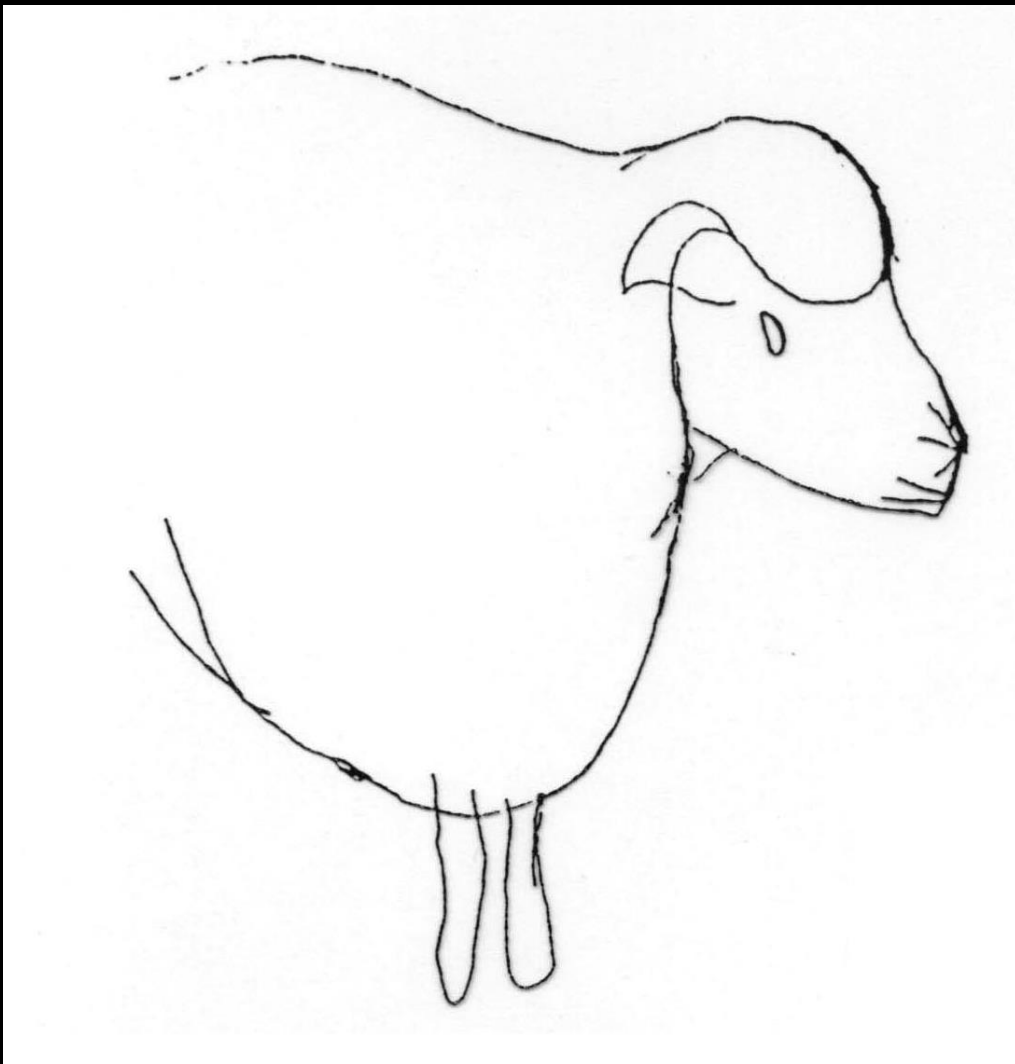
Nadia, 12 éves

Nadia, 8-9 éves

8-12 éves kora között fokozatosan hagy fel a rajzolással. Csak kérésre rajzol óvodás grafémákkal, kisiskolás kompozícióval.

Nadia, 24 éves

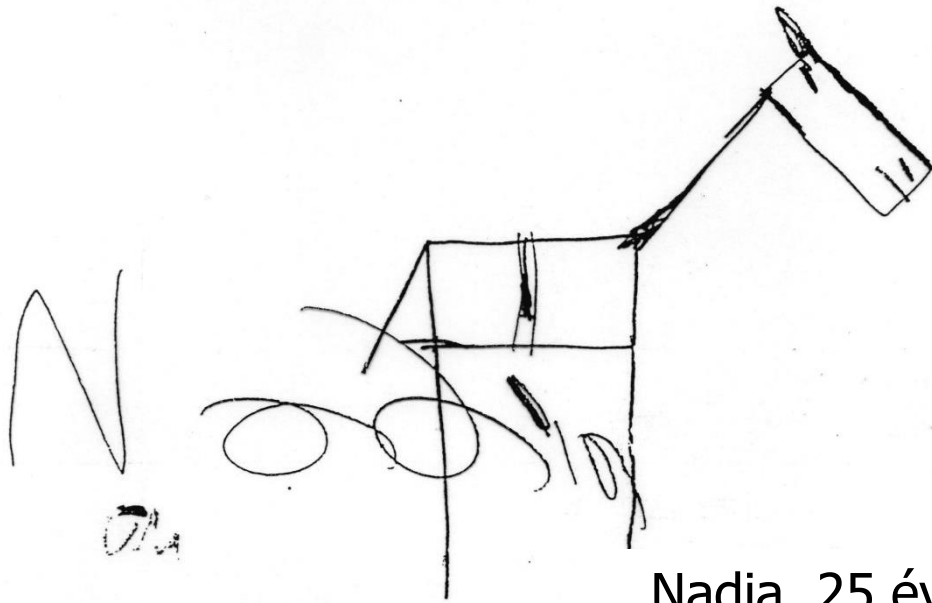
Nadia Chomin (1967-2015)
szülei ukrán természettudós
bevándorlók --> kettős nyelvi
környezet

Csecsemőként **gyenge
izomtónus**, később is
mozgásproblémák

Nyolc hónapos korában
szavakat mond, utána
**beszéde nagyon lassan
fejlődik**

Kedvenc rajzi témái: lovak
lovassal, körhinta
mesekönyvek alapján.

**3 -7 éves kora között
rajzolt sokat**, önként.

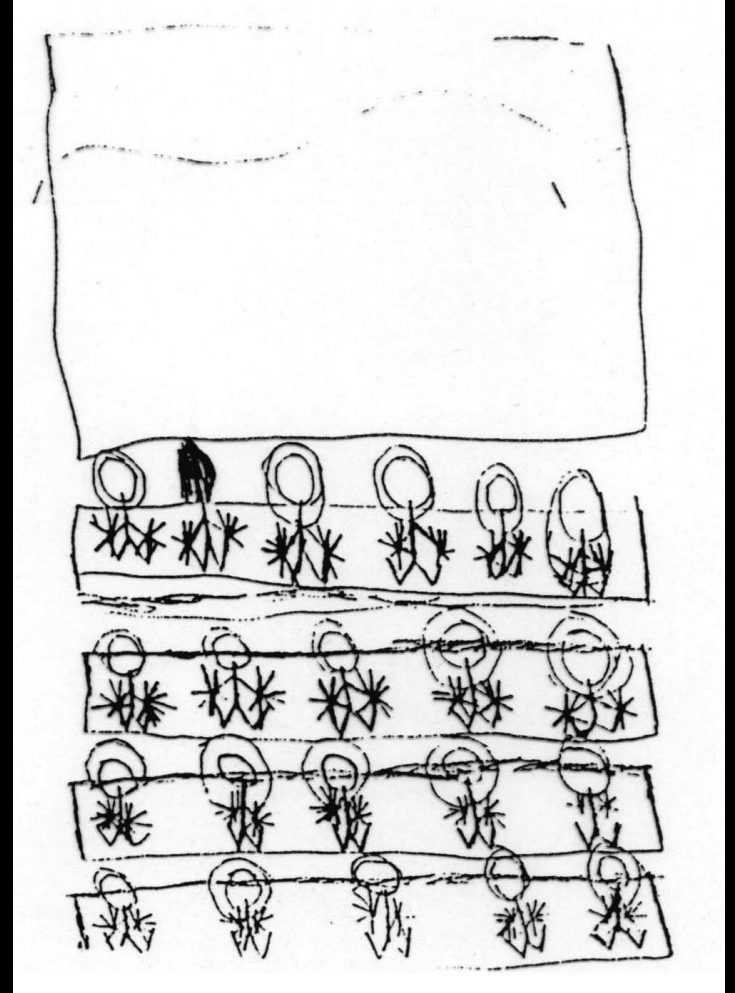

Nadia, 25 éves

Búcsú Nadiától a Guardian-ben.

48 éves korában, rövid betegségben halt meg.

Írások, videók autisták vizuális nyelvéről

- Selfe, Lorna (1977): *Nadia - A Case of Extraordinary Drawing Ability of a Child*. London, New York: Academic Press
- Selfe, Lorna (1983): *Normal and Anomalous Representational Drawing Ability in Children*. London, New York: Academic Press, 1983
- Selfe, Lorna (2011): *Nadia revisited. A longitudinal study of an autistic savant*. Hove: Psychology Press
- Selfe, Lorna (2013): *The Autistic Spectrum: All That Matters*. New York: McGraw-Hill Education
- Shane, Howard & Weiss-Kapp, Sharon (é. n.): *Visual Language in Autism*. Videó.
- Silver Lining blog (é. n.): *Using Visuals to Teach Autistic Students*
- Kárpáti Andrea (1997). Kiemelkedő vizuális képességeket mutató autista gyermekek rajzfejlődése. *Gyógypedagógiai Szemle*, 2. sz. 88–107
- Kárpáti Andrea (2011): „Gyermekrajz” a 21. században: egy új fejlődéselmélet felé.

<https://auti.hu>

<https://autisticart.hu/>

<https://www.autista.hu>

<http://globalautismawareness.blogspot.com>